

Brigadör 1973:

Tillbaka till Los Naranjos

Text & foto • Birgitta Israelsson

Det var natt när vi landade på flygplatsen José Martí i Havanna i juli 1973, drygt 100 skandinaviska ungdomar i Brigada Nordica, Nordiska Brigaden. Efter en timmes bussresa var vi framme vid baracklägret. Där skulle vi bo i sex veckor tillsammans med kubanska studenter.

Efter frukost klev vi uppför stegarna till lastbilsflaken och skumpade iväg till en byggarbetsplats med prefabricerade hus i olika stadier. Vi delades in i grupper och fick våra arbetsuppgifter. Jag skulle börja med att måla hus i rosa, ljusgrönt, blått.

Våra eftermiddagar var arbetsfria, istället blev det utflykter till skolor, sjukhus och studiebesök i Havanna. Vi fick lära oss massor om Cubas historia, om revolutionen, om invasionen i Grisbukten och USA's alla olika andra sätt att bekämpa revolutionen.

Mina sex veckor på Cuba gav mig outplånliga minnen och satte Cuba för alltid på en särskild plats i mitt hjärta.

38 år senare

I december 2011 reser jag tillbaka till Cuba tillsammans med min man Per. Ett av våra mål med resan är att hitta tillbaka till husen jag var med och byggde, se om de står kvar och vad det blev av vårt jobb. Jag vill jämföra min bild av Cuba 1973 med det jag kommer att möta idag.

Med hjälp av solidaritetsorganisationen ICAP i Havanna ska vi ta oss till Los Naranjos den sista dagen av vår rundresa på Cuba. Det ska bli otroligt spännande att återvända dit!

Rosita från ICAP hämtar oss på hotellet i Havanna. Hon börjar med en överraskning – vi ska först åka ut till lägret! Jag hade ju ingen aning om att samma läger fortfarande används eller att det ens finns kvar. Och så visar det sig att alla brigader har använt det ända sedan det byggdes 1972.

Helt magiskt att återse lägret!

Vi möts av Raoul, som är ansvarig för lägret och brigaderna. Raoul visar runt och jag känner igen mig – även om det förstås är renoverat en hel del sedan jag var där. Min tjejbarack är nu uppdelad i sovrum för sex personer per rum – men plåtskåpen är desamma! Möteshuset är flyttat, matsalen är ny och tjustig med glasfönster i olika färger. Baren står mitt i centrum men är mycket tjustigare nu.

Två saker är helt nya – internetkaféet och butiken! Internet var ju inte uppfunnit ens 1973, nu ingår det i servicen till brigadmedlemmarna att de ska kunna uppdatera sina facebook och maila hem. Sonja finns där för att hjälpa dem om det krånglar. Butiken säljer förmodligen de billigaste t-tröjorna på hela Kuba och vi köper på oss ett lass till

2011

Brigadlägret uppkallat efter Julio Antonio Mella julklappar hemma.

Lägret är putsat och klart inför brigaden som ska komma i mitten av december. Raoul berättar att de ska fira 40 års jubileum i februari. De ska göra en fotoutställning och han vill gärna ha bilder från min brigad. Jag lovar att fixa riktiga foton att skicka. Jag tänker att det faktiskt är en mycket lång tid som har gått men ändå känns det inte alls som att det är länge sedan jag var här!

Huset jag byggde

Vi åker med Rosita och Sonja från internetkaféet bort till byn. Jag känner igen vägen vi åker på, trädallén vi åker genom och sedan är vi framme! Husen står kvar, det syns att de har varit bebodda i snart 40 år och att det nu t.o.m börjar bli dags att renovera lite.

Vi går runt i området med Melay, som bor där med sin familj och som kan allt om området. Utifrån mina fotokopior är

1973

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För kopia av denna licens besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/>. Det har publicerats i www.globalarkivet.se

det lätt att identifiera husen jag var med och jobbade på. Melay pekar och visar – det där huset, och det här huset, här var du också .. Melay är en av de aktiva i området, medlem i den CDR-kommitté hon berättar för mig om.

I Los Naranjos bor människor som arbetar i mjölkindustrin och de ser ut att leva ett gott liv! Det finns välskötta små trädgårdar och många har fixat till sina hus själva. Av en kvinna får jag en påse frö till ett sk Madeiratråd som blommar fint.

Det är snyggt och pryddigt överallt. Det finns daghem, skola, butik och möteslokaler. De var ännu inte byggda när jag var där.

Barbara kommer ihåg

Vi hälsar på hemma hos Barbara, som nu är 86 år och som arbetade med brigaderna i lägret i nära 20 år. Hon minns allt! Men synen är svag och hon kan inte se mina bilder. Barbara pratar om olika utflykter hon var med på med brigaderna. Kommer jag ihåg när vi var i Santiago de Cuba? Nej, men Santa Clara, var du med då? Och när vi hade fest på stranden i Alamar och drack Cuba Libre ur en tunna? Alla dansade hela eftermiddagen och vi hade hur kul som helst!

Vi avslutar rundvandringen hemma hos Melay. På sin lilla bakgård har hon höns och grisar och visar stolt upp de 12 små nya kultingarna. Renare grisstia har vi aldrig sett!

På vägen tillbaka till lägret pratar vi lite med Rosita om våra funderingar över turismen, Cuba har ju nu också nåtts av all-inclusive-turismen, tex i Varadero, där turisten bor i stora lyxhotell och inte möter det cubanska samhället alls. Kunde lika väl vara i Miami, Egypten eller spanska solkusten! Ännu så länge är det en begränsad form, men finns det en fara i turismen? Det USA inte lyckats göra med militära medel ... Ingen fara, säger Rosita, vi vet vad vi gör och vi känner turismens avigsidor. Cuba har en

Los Naranjos heter byn, Apelsinlundarna på svenska

politik för ett hållbart samhälle, ekonomiskt, socialt och miljömässigt.

Dags för brigadresa igen

Besöket i lägret och i Los Naranjos var en dröm som blev verklighet! För mig var det både en återkoppling till det Cuba jag aldrig glömt och fortfarande – förstås – stöder och samtidigt en återkoppling till min egen ungdom. Alla minnen som kom forsande när vi gick genom lägret ...

Det ger mig ett perspektiv på hur meningsfullt det faktiskt är med de här brigaderna – vi gjorde nytta och bidrog med att bygga de här husen till människorna som bor i dem idag. Samtidigt hade vi fantastiskt roligt och fick minnen som var oförlömliga. Cuba bjöd oss på allt de hade i form av upplevelser, god mat, massor med information och massor av vänligt bemötande. Vi lärde känna människorna och byggde vänskap mellan oss och dem. Brigaderna är en bra form av internationell solidaritet!

Funderar på om det inte är dags för en brigadresa igen

